

De wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, enkele krachtlijnen.

De wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming dd. 06.04.2010, gepubliceerd op 12.04.2010 en in werking getreden per 12.05.2010, vervangt de eerdere – herhaaldelijk gewijzigde - wetgeving inzake handelspraktijken.

Hieronder enkele krachtlijnen i.v.m. de belangrijkste wijzigingen in deze regelgeving.

- Toepassingsgebied.

Belangrijk is dat de wetgever afstand deed van het begrip “verkoper” zoals gedefinieerd in de wet op de handelspraktijken en dit verving door het begrip “onderneming”.

Met “onderneming” wordt bedoeld : elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft alsmede zijn verenigingen, wat vanzelfsprekend heel wat ruimer is dan het eerder relevante begrip “verkoper” en ook niet langer vergt dat goederen of diensten verkocht of te koop aangeboden worden.

Benadrukt moet worden dat ook deze wet niet van toepassing is op de beoefenaars van vrije beroepen, integendeel, deze worden door artikel 3 § 2 (samen met de uitdrukkelijk genoemde beroepen van tandarts en kinesist) zelfs uitdrukkelijk van het toepassingsgebied uitgesloten.

Dit impliceert dat de consument ook uit deze wetgeving geen bescherming kan putten tegen eventuele oneerlijke praktijken door beoefenaars van vrije beroepen en zich in zijn relatie t.a.v. de beoefenaar van een vrij beroep hoogstens kan beroepen op de wet van 02.08.2002 die echter enkel betrekking heeft op een bescherming tegen misleidende en vergelijkende publiciteit, verkopen op afstand en oneerlijke bedingen.

Opmerkelijk is dat rechtspersonen (vennootschappen) niet langer als consument kunnen beschouwd worden. De eis dat de natuurlijke persoon in zijn relatie met de “onderneming” uitsluitend voor niet-professioneel oogmerk handelt, blijft behouden om het begrip “consument” te definiëren. M.a.w., zodra het product of de dienst deels of geheel bestemd is voor beroepsdoeleinden, kan de natuurlijke persoon in het kader van deze wet inzake Marktpraktijken niet langer als “consument” beschouwd worden.

Belangrijk is ook te onderlijnen dat de nieuwe wet onder het begrip “producten” niet langer uitsluitend lichamelijke roerende goederen begrijpt doch ook onroerende goederen, diensten en zelfs rechten en verplichtingen. Louter lichamelijke roerende goederen worden door de wettekst bestempeld als “goederen”.

- Overeenkomsten op afstand.

Bij elke overeenkomst op afstand beschikt de consument over een termijn van ten minste 14 kalenderdagen (onder de eerdere wetgeving was dit 7 werkdagen) waarbinnen hij de overeenkomst kan herroepen. Hij kan dit recht uitoefenen zonder betaling van een boete en zonder opgave van motief en zonder enige vergoeding verschuldigd te zijn behoudens de rechtstreekse kosten van de terugzending (ook deze kunnen niet aangerekend worden indien het geleverde goed of dienst niet beantwoordt aan de omschrijving in het aanbod en/of de onderneming haar door artikel 45 – 46 bedoelde informatieverplichtingen niet heeft vervuld). De herroepingstermijn blijft 3 maanden indien de onderneming niet heeft voldaan aan de informatieverplichtingen bepaald in artikel 46, § en gaat dan in, voor goederen, te rekenen van de dag van levering aan de consument en voor diensten, te rekenen van de dag waarop de overeenkomst werd afgesloten. Indien binnen deze termijn van drie maanden

de inlichtingen bedoeld in artikel 46, § 1, verstrekt zijn, begint de termijn te lopen de dag na de ontvangst van de inlichtingen.

Anderzijds, is het onder de huidige wetgeving niet langer verboden om reeds gedurende deze “bedenktermijn” van de consument betaling te eisen van de prijs of van een voorschot.

Belangrijk is ook de nieuwe bepaling dat indien de onderneming de bestelling in het kader van een overeenkomst op afstand niet tijdig zou uitvoeren, de overeenkomst zelfs van rechtswege ontbonden kan worden. Immers, tenzij partijen anders zijn overeengekomen, moet de onderneming de bestelling uitvoeren uiterlijk binnen dertig dagen te rekenen van de dag volgend op die waarop de consument zijn bestelling aan de onderneming heeft toegezonden en ingeval van laattijdige uitvoering heeft de consument voortaan het recht om de overeenkomst zonder gerechtelijke tussenkomst en met eenvoudige kennisgeving aan de onderneming, te ontbinden, mits op dat ogenblik de onderneming het bestelde goed nog niet heeft verzonden of nog geen aanvang heeft gemaakt met de verstrekking van de bestelde dienst, dit alles onverminderd het recht van de consument op schadevergoeding zo daar aanleiding toe bestaat. Geen enkele vergoeding en geen onkosten kunnen van de consument worden geëist uit hoofde van deze ontbinding. Bovendien moet de consument binnen dertig dagen de bedragen terugbetaald krijgen die hij desgevallend als betaling heeft gestort. De keuze om al dan niet te ontbinden behoort dus exclusief toe aan de consument, niet aan de onderneming.

Nieuw is ook de bepaling van artikel 44 : het is een onderneming verboden bij het sluiten van een overeenkomst op het Internet gebruik te maken van de mogelijkheid van default-opties die de consument moet afwijzen om elke betaling voor één of meer bijkomende producten te vermijden.

- Gezamenlijk aanbod.

Na de in de pers uitvoerig behandelde rechtspraak van het Europese Hof van Justitie, was de regel in de wet op de eerlijke handelspraktijken die elk “gezamenlijk aanbod” principieel verbood, niet langer houdbaar en drong een wetswijziging zich op. Voortaan is het gezamenlijk aanbod aan de consument toegelaten voor zover het geen oneerlijke handelspraktijk in de zin van de artikelen 84 en volgende uitmaakt, behalve indien minstens één bestanddeel ervan een financiële dienst is. In dat laatste geval, blijft het verbod immers wel gelden.

- Onrechtmatige bedingen.

Ook onder de nieuwe wet van 06.04.2010 vinden we een opsomming van zg. onrechtmatige bedingen of m.a.w. niet toelaatbare bedingen en voorwaarden of combinaties van bedingen en voorwaarden in overeenkomsten tussen consumenten en ondernemingen.

De wet legt op dat voor de beoordeling van het al dan niet onrechtmatige karakter van een beding van een overeenkomst, alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst in aanmerking moeten genomen worden, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het ogenblik waarop de overeenkomst is gesloten, rekening houdend met de aard van de producten waarop de overeenkomst betrekking heeft.

Voor de beoordeling van het al dan niet onrechtmatige karakter van een beding wordt ook rekening gehouden met de eis dat het beding in duidelijke en begrijpelijke wijze moet zijn opgesteld.

In de opsomming / definitie van de zg. onrechtmatige bedingen worden volgende wijzigingen opgemerkt :

- wat betreft de mogelijkheid om eenzijdig de prijs te verhogen of de voorwaarden eenzijdig te wijzigen ten nadele van de consument, maakt het artikel 74 (lid 2 en 3) een onderscheid tussen de overeenkomst voor bepaalde en voor onbepaalde duur.

Wat overeenkomsten voor onbepaalde duur betreft, is het verboden om te bepalen dat de prijs van de producten wordt vastgelegd op het ogenblik van levering, dan wel de onderneming toe te laten eenzijdig de prijs te verhogen of de voorwaarden ten nadele van de consument te wijzigen op basis van elementen die enkel afhangen van haar wil, zonder dat de consument in al deze gevallen het recht heeft om vooraleer de nieuwe prijs of de nieuwe voorwaarden van kracht worden, de overeenkomst zonder kosten of schadevergoeding te beëindigen en hem daartoe een redelijke termijn wordt gelaten.

Is echter wel geoorloofd en geldig :

a) de bedingen van prijsindexering, voor zover deze niet onwettig zijn en de wijze waarop de prijzen worden aangepast expliciet beschreven is in de overeenkomst;

b) de bedingen waarbij de onderneming van financiële diensten zich het recht voorbehoudt de door of aan de consument te betalen rentevoet te wijzigen, zonder enige opzegtermijn in geval van geldige reden, mits de onderneming verplicht wordt dit ter kennis te brengen van de consument en deze vrij is de overeenkomst onmiddellijk op te zeggen;

Wat overeenkomsten van bepaalde duur betreft, geldt dat het verboden is om te bepalen dat de prijs van de producten wordt vastgelegd op het ogenblik van levering, dan wel de onderneming toe te laten eenzijdig de prijs te verhogen of de voorwaarden ten nadele van de consument te wijzigen op basis van elementen die enkel afhangen van haar wil, zelfs indien op dat ogenblik de consument de mogelijkheid wordt geboden om de overeenkomst te beëindigen. De in het 2°, tweede lid, bepaalde uitzonderingen zijn ook van toepassing met betrekking tot het in het eerste lid bedoelde geval;

- overeenkomstig artikel 74, 21° is het verboden om contractueel te bepalen dat de bewijsmiddelen waarop de consument een beroep kan doen beperkt zouden worden of nog dat hem een bewijslast opgelegd zou worden die normaliter op een andere partij – in dit geval dus de onderneming - rust.

- ivm de aankondigingen van prijsverminderingen.

Voortaan is de regel afgeschaft dat ingeval van een aankondiging van een prijsvermindering, er in de maand voorafgaand de prijsvermindering steeds dezelfde prijs gehanteerd moet worden. Wel moet bij de prijsvermindering verwezen worden naar de laagste prijs die gedurende deze maand werd toegepast

Zie het artikel 20 :

Een onderneming mag ten aanzien van de consument slechts overgaan tot de aankondiging van een prijsvermindering ten opzichte van de prijs die zij voorheen toepaste voor hetzelfde product, wanneer de nieuwe prijs lager is dan de referentieprij, zijnde de laagste prijs die zij heeft toegepast in de loop van de maand voorafgaand aan de eerste dag waarvoor de nieuwe prijs wordt aangekondigd. De onderneming draagt de bewijslast dat aan die voorwaarde is voldaan.

Indien de onderneming meerdere verkooppunten uitbaat of verkooptechnieken gebruikt, is de referentieprij de laagste prijs die zij in de in het eerste lid bedoelde periode heeft toegepast in het verkooppunt of via de verkooptechniek waarvoor de aankondiging wordt gedaan.

Bij vermelding van de nieuwe prijs moet de aankondiging ook de referentieprij vermelden, of moet informatie worden gegeven die het de gemiddelde consument mogelijk maakt die referentieprij onmiddellijk en gemakkelijk te berekenen.

Ingeval de onderneming een eenvormig kortingspercentage toepast op producten of op categorieën van producten, mag zij alleen de referentieprij vermelden. De aankondiging moet vermelden of de prijsvermindering al dan niet werd toegepast

De soldenperiodes zijn de periodes van 3 januari tot 31 januari en van 1 juli tot 31 juli. Wanneer 3 januari of 1 juli op een zondag valt, begint de soldenperiode een dag eerder.

De sperperiodes gaan in op 6 december en op 6 juni, telkens tot de eerste dag van de eerstkomende soldenperiode. Zij zijn enkel van toepassing op de sectoren van kleding, lederwaren en schoenen. Gedurende deze sperperiodes is het m.a.w. enkel in de sectoren van de kleding, de lederwaren en de schoenen verboden om prijsverminderingen aan te kondigen die uitwerking hebben tijdens die periode, ongeacht de plaats of de aangewende communicatiemiddelen.

Solden zijn mogelijk voor alle goederen die de onderneming voorheen te koop heeft aangeboden gedurende minstens dertig dagen en die nog in het bezit zijn van de onderneming bij de aanvang van de solden.

De verplichting om de goederen tijdens de solden enkel te verkopen in de lokalen waar zij gewoonlijk te koop werden aangeboden, is afgeschaft. O.m. wordt ook soldenverkoop over het internet aldus mogelijk !

- verkoop met verlies.

Verkoop met verlies blijft verboden voor elke onderneming. Onder verkoop met verlies wordt begrepen, elke verkoop tegen een prijs die niet ten minste gelijk is aan de prijs waartegen de onderneming het goed heeft gekocht of die de onderneming zou moeten betalen bij herbevoorrading, na aftrek van eventueel toegekende en definitief verworven kortingen. Om uit te maken of er verkoop met verlies is, wordt geen rekening gehouden met kortingen die, al dan niet uitsluitend, toegekend worden in ruil voor verbintenissen van de onderneming andere dan de aankoop van goederen.

Dit betekent wel dat het niet langer verboden is om te verkopen tegen een uiterst beperkte winstmarge.

Verkopen met verlies is wel mogelijk

1° voor goederen die uitverkocht worden of in het kader van een opruiming verkocht worden;

2° voor goederen die niet langer bewaard kunnen worden;

3° voor goederen die de onderneming, **ten gevolge van externe omstandigheden, redelijkerwijze niet meer kan verkopen tegen een prijs gelijk aan of hoger dan de aankoopprijs ervan;**

4° voor goederen waarvan de verkoopprijs, om dwingende redenen van mededinging, wordt afgestemd op de prijs die door de concurrentie voor hetzelfde of een concurrerend goed gevraagd wordt.

Tot zover enkele van de wijzigingen die door de nieuwe wet Marktpraktijken werden aangebracht aan de wet op de Handelspraktijken.

Het past mogelijk om o.m. uw overeenkomsten en/of algemene verkoopsvoorwaarden aan deze wet te toetsen gezien nog al te vaak vastgesteld wordt dat standaardteksten niet of onvoldoende rekening houden met deze dwingende regelgeving ?

Dirk Vandecasteele
Advocaat-vennoot

Dirk.vandecasteele@argusadvocaten.be